

MARIA KOWNACKA- 40 ROCZNICA ŚMIERCI

(1894-1982)

Krótką notatka o MARII KOWNACKIEJ

Pisarka i tłumaczka, urodziła się 11 września 1894 w Słupie niedaleko Kutna, zmarła 27 lutego 1982 w Warszawie. Autorka "Plastusiowego pamiętnika" i "Rogasia z Doliny Roztoki".

Na jej losach zaważyła śmierć matki, która zmarła, kiedy Marysia miała ledwie osiem lat. Dziewczyna szybko odnalazła w sobie pedagogiczną pasję: już w wieku 18 lat zaczęła uczyć wiejskie dzieci. W latach 1915-1918 przebywała w Mińsku Litewskim, gdzie również nauczwała, a także sama słuchała wykładów z literatury. To tam powstały jej pierwsze wierszyki i opowiesci. Po powrocie założyła własną szkołę ludową na ziemi szwagra w majątku Krzywda (powiat łukowski), a że nie stać jej było na zakup książek - wymyślała dzieciom różne historie, które następnie spisywała. W 1919 zadebiutowała na łamach prasy: jej utwory zostały opublikowane w założonych w 1917 roku czasopismach dla dzieci "Płomyczku" i "Płomyku".

Po przeprowadzce do Warszawy pracowała w bibliotece Ministerstwa Reform Rolnych, gdzie poznała m.in. Marię Dąbrowską. Przełomowy okazał się dla niej rok 1931: wtedy to przeprowadziła się na Żoliborz, do domu Warszawskiej Spółdzielni Mieszkaniowej, gdzie dziś znajduje się Muzeum Izba Pamięci Marii Kownackiej.

"Jest to niesłychanie korzystny przełom w moim życiu, po raz pierwszy trafiłam na właściwy grunt. Żoliborz przoduje jako młoda, najbardziej uspołeczniona dzielnica Warszawy" - pisała w swoim życiorysie.

W tym samym roku na łamach "Promyczka" ukazała się pierwsza część najslynniejszego chyba dzieła Kownackiej - opowiesci o Plastusiu. "Plastusiowy pamiętnik" ukazał się w formie książkowej w 1936 roku. Historia o małym chłopcu z plasteliny, który mieszka w piórniku Tosi wraz ze swoimi przyjaciółmi, Ołówkiem, Gumką Myszką, Stalówkami, Piórem, Scyzorykiem, Linijką i Kredkami, należy dziś do klasyki literatury dziecięcej i jest lekturą dla klas pierwszych, podobnie jak "Przygody Plastusia", które ukazały się w 1957 roku. Główny bohater opowiesci - pomarańczowy ludzik w zielonych majteczkach - zaczął żyć własnym życiem. Stał się bohaterem sluchowisk radiowych (w rolę Plastusia wcieliła się w 1954 roku Irena Kwiatkowska) i serialu animowanego w reżyserii Zofii Ołdak (1980). Na szlaku turystycznym Łódź Bajkowa jego pomnik znalazł się obok Misia Uszatka, kota Filemona czy wróbla Ćwirka.

W Polsce do dziś jest wiele przedszkoli czy żłobków, które zawdzięczają Plastusiowi swoje imię.

Przed wojną ukazały się jeszcze m.in. "Bajowe bajeczki i świerszczykowe skrzypeczki, czyli o straszhwym smoku i dzielnym szewczyku, prześlicznej królewnie i królu Gwoździku" (1935), opowiadania "Kukuryku na ręczniku" (1936) i sztuka teatralna "Cztery mile za pięć" (1937). W latach trzydziestych Kownacka rozpoczęła współpracę z żoliborskim teatrem Baj, szybko stała się jego głównym dramaturgiem. Była niezwykle zaangażowana - zresztą cały zespół pracował społecznie. "Ja mam żyłkę społeczną, z którą się urodziłam, na to nie ma lekarstwa" - mawiała o sobie pisarka.

Tej "żyłce społecznej" dała wyraz także w czasie wojny. Kownacka przebywała wtedy na wsi, gdzie zajęła się nauczaniem na tajnych kompletach. Do Warszawy wróciła tuż przed powstaniem. Redagowała unikatowe czasopismo powstańcze dla dzieci - "Dziennik dziecięcy" (pierwsze numery nosiły tytuł "Jawnutka").

Powodzeniem cieszył się teatrzyk "Supelka i Węzełka", który Kownacka wymyśliła w 1952 roku dla dzieci z sanatorium w Szklarskiej Porębie. Z powojennego okresu pochodzą takie jej książki jak "Kajtkowe przygody"(1948), "Tajemnica uskrzydlonego serca" (1948), "Dzieci z Leszczynowej Górki" (wspólnie z Zofią Malicką, 1952), "Rogaś z Doliny Roztoki" (1957) i "Szkoła nad obłokami" (1958).

Jeszcze w 1939 roku kupiła Kownacka ziemię w podwarszawskich Łomiankach, gdzie powstać miał dom letniskowy. "Plastusiowo" powstać mogło dopiero w 1958 roku. Zafascynowana przyrodą Kownacka (wraz z Marią Kowalewską stworzyła w 1963 roku swoistą encyklopedię dla dzieci pod tytułem "Głos przyrody") skupiała się tam na obserwacji ptaków, zajmowała się przetwórstwem i rękodziełem. Tam napisała również część późniejszych książek, m.in. "Na tropach węża Eskulapa" (z Kazimierzem Garstką, 1980) i "Za żywopłotem" (1971).

Maria Kownacka została odznaczona między innymi srebrnym Krzyżem Zasługi (1948), Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski (1952), Medalem Komisji Edukacji Narodowej (1975), a także szczególnie cennymi, bo przyznanymi jej przez młodych czytelników nagrodami Order Uśmiechu (1971) i Orle Pióro (1978). Dzieci doceniły jej przekonanie, że w trudnych czasach najważniejsze, to wywołać na twarzy uśmiech.

"...Po wyjątkowo ciężkim, osieroconym dzieciństwie i młodości, nigdy nie podaję dzieciom rzeczy smutnych. (...) wszystko co piszę, staram się utrzymać w jasnych kolorach, tak, żeby na dziecięcej buzi wywołać uśmiech..." – mówiła pisarka.

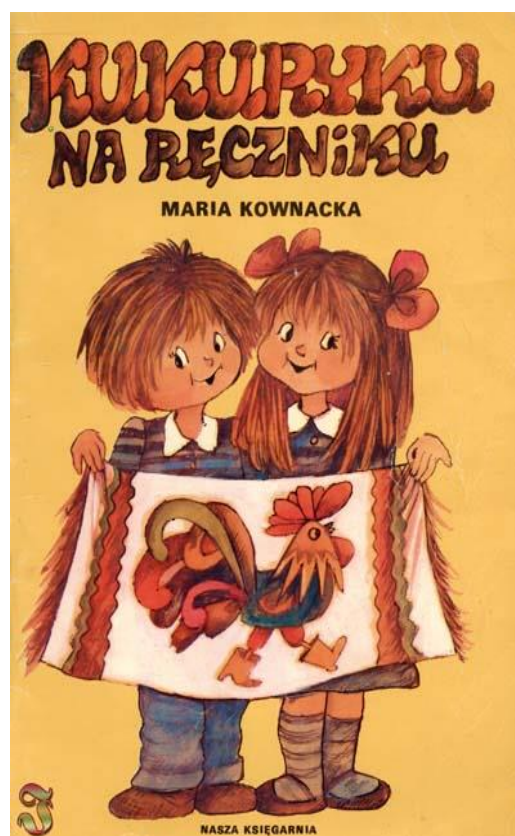
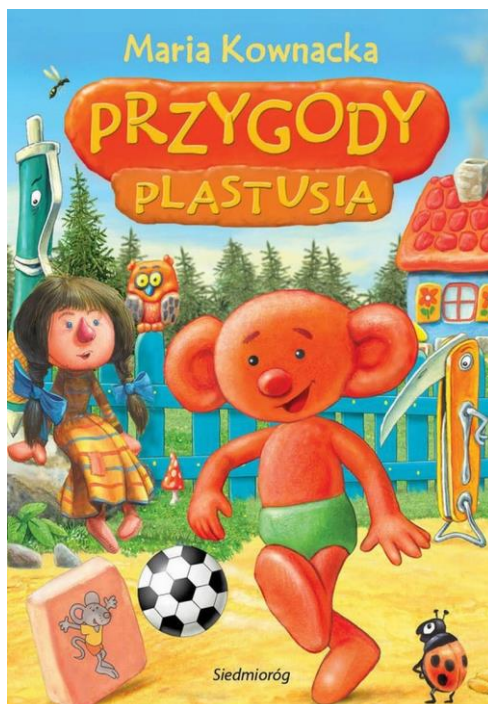
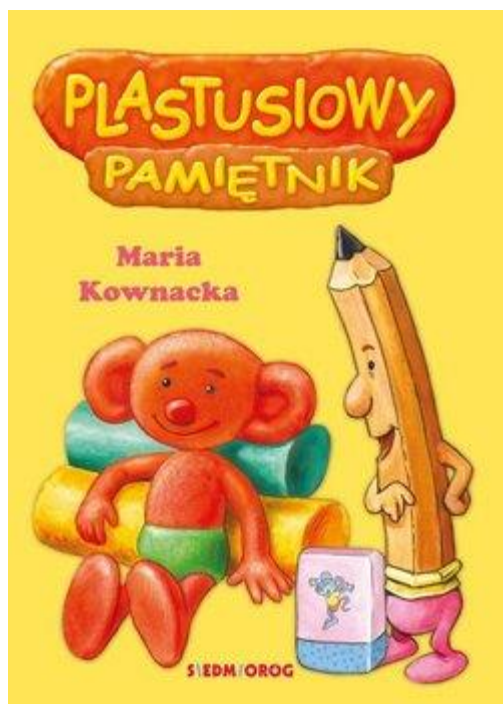
Maria Kownacka zmarła w Warszawie w 1982 roku. Została pochowana na warszawskich Powązkach, a jej grób zdobi figurka Plastusia.

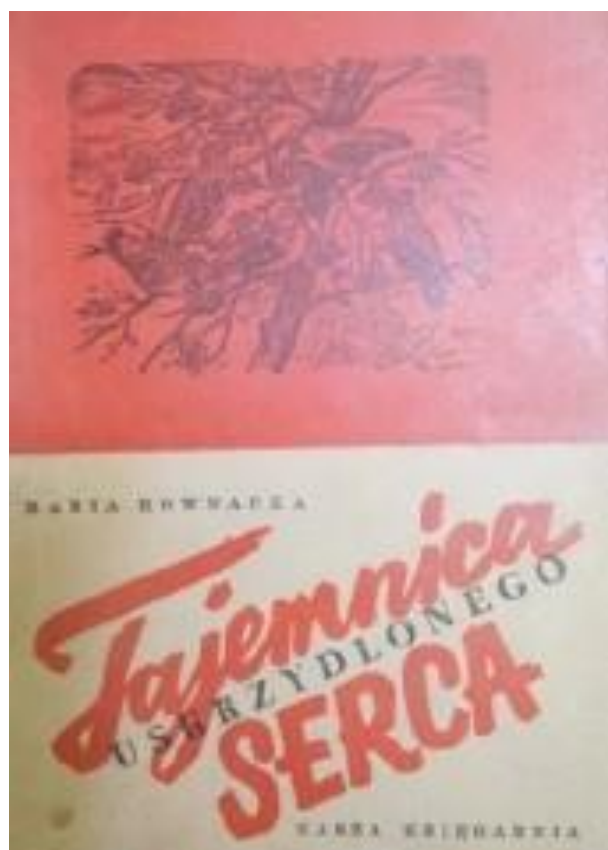
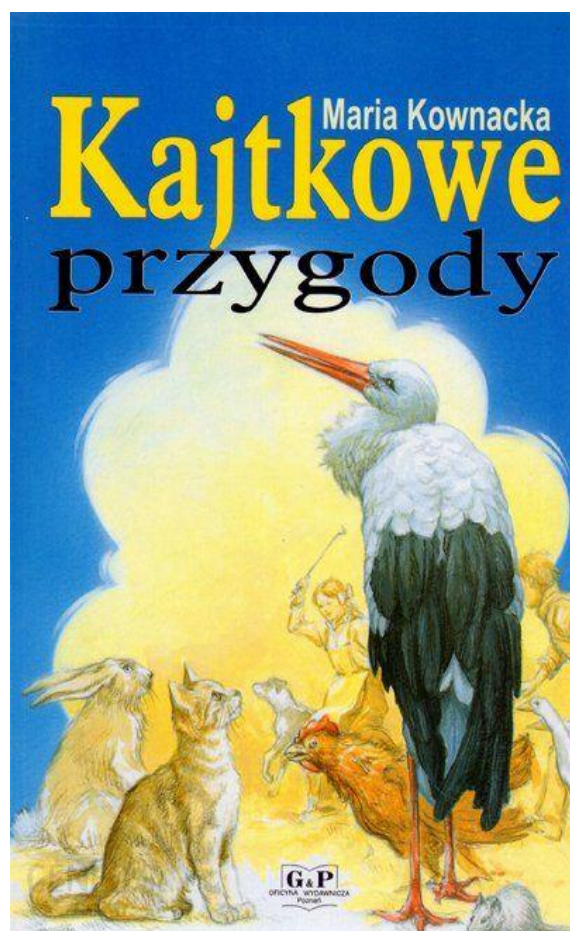
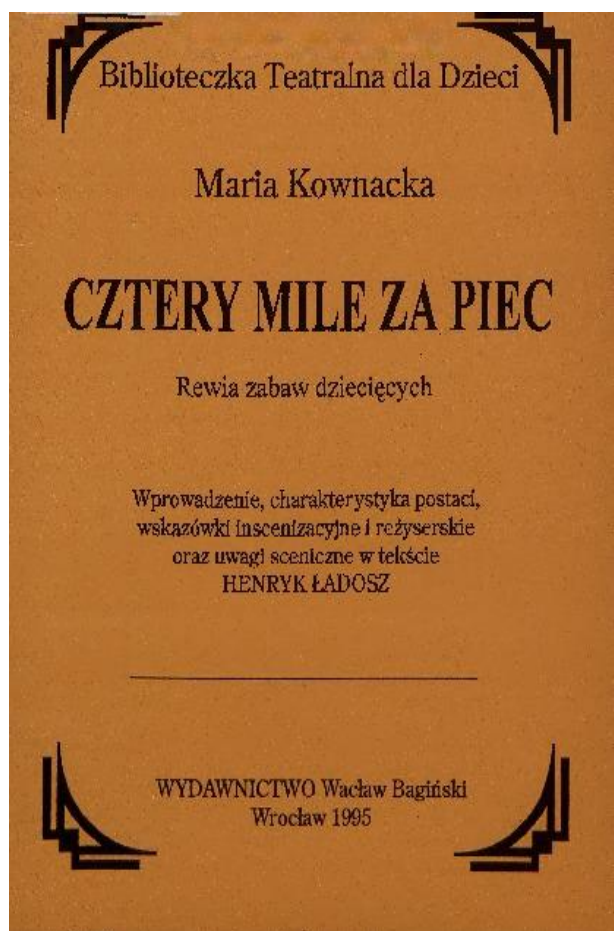
W 2016 roku nakładem Wydawnictwa Czarne ukazała się biograficzna opowieść "Kownacka. Ta od Plastusia" autorstwa Olgi Szmidt.

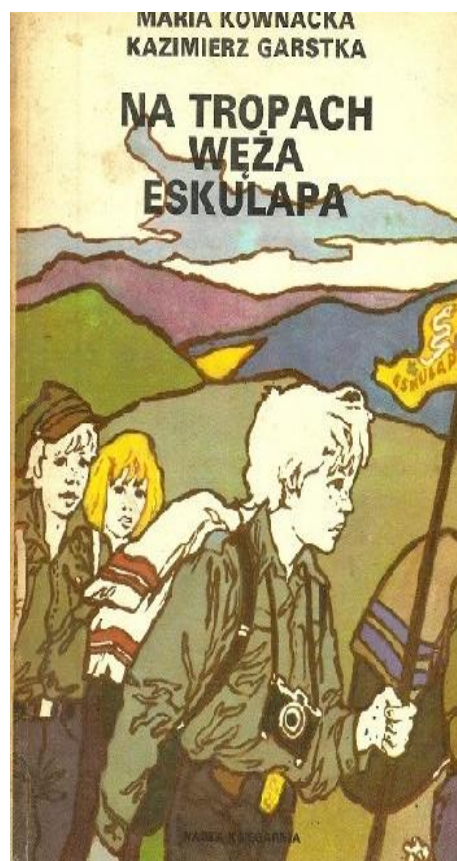
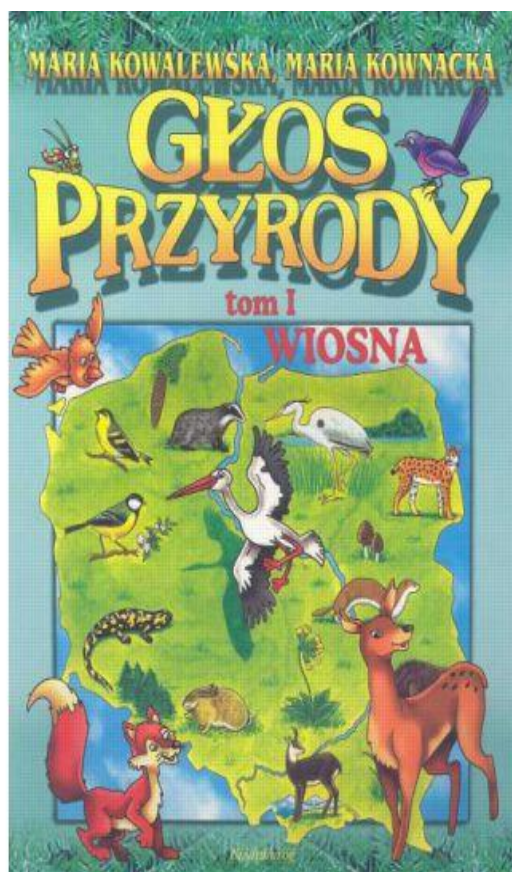
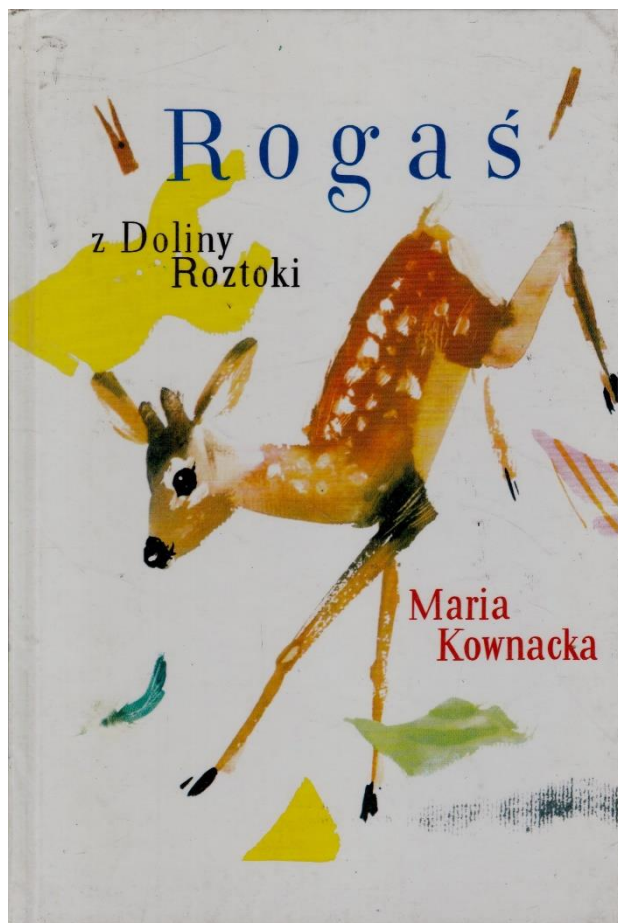
Opracowanie: NMR, listopad 2016.

Źródło: www.culture.pl

ZNANE UTWORY

Trzeba dzieciom dać serce, piękno
i uśmiech, aby uczyły się kochać ludzi
i wszystko, co je otacza.
- Maria Kownacka

WielkieSłowa.pl

**OD TEGO SĄ USZY,
ŻEBY JE TRZYMAĆ DO GÓRY.**

**Maria Kownacka
i Jej dla dzieci pisanie.**